

HEIKKI RISSANEN

Arja Kotiranta etelässä.

Hulluna Lapista

ARJA KOTIRANNAN ALBUMI

Arja Kotiranta pohjoisessa.

Lahtelaisen Arja Kotirannan elämä muuttui seitsemän v

■ Rovaniemi

Petteri Holma

Kun Arja Kotiranta, 33, joutui jokin aika sitten polvilleikkaukseen lahtelaisairaalaan, hän ei unohtanut tärkeintä. Kaksi sairaanhoitajaa koki kääntymyksen ennen kuin narkoosi vaikutti ja käännäyttäjät vaipui uneen.

– He lupasivat ehdottomasti lähteä käymään Lapissa, Kotiranta kertoo, eikä meinaa pysyä penkillään. – Ajattele, kumpikaan ei ollut käynyt koskaan Keski-Suomea korkeammalla.

Lahtelaisen ilmaisutaidon opettajan omasta kääntymyksestä on seitsemän vuotta. Usko ei ole himmentynyt, eikä kiihko laantunut.

– Kertaakaan en ole tullut tänne, enkä lähtenyt täältä itkemättä, hän tunnustaa. – Se on sitä koti-ikävää.

Arja Kotiranta on räiskyvä persoona. Hän vaikuttaa äkkiseltään naiselta, joka ei osaa olla hiljaa. Suu käy lakkaamatta väännyen välillä naurunrätkätykseen, johon silmät yhtyvät.

Kärsimätönkin hän on. Kaiken pitäisi tapahtua heti, mieluiten tässä ja nyt.

Ulkopuolisen on vaikea ymmärtää sitä, miten tällainen kulkija selviytyy yksinään Kaamasen metsässä. Sillä sinne hän on jälleen kerran matkalla.

– Ei siinä ole mitään ristiriitaa. Minussa on kaksi puolta, joista toinen kaipaa rauhoittumista. Metsässä olen välillä hyvinkin hiljainen, Kotiranta selittää.

Pikakääntymys

Arja Kotirannasta tuli Lapin-hullu, tai Lapin-nero kuten hän itse ilmiötä kutsuu, kertaheittolla. Se tapahtui kesällä 1993, jolloin lahtelainen poikamiestyttö matkasi ensimmäisen kerran elämässään Kuopiota pohjoisemmaksi, Inariin.

– Se oli häkellyttävän hieno kokemus, kuin uskonnollinen herätys. Tulin luonnosta uskoon, olin kuin kelolla päähän lyöty. Ymmärsin, että olin jäänyt paitisi jostakin tärkeästä.

Edes sakeat sääskitokat eivät saaneet matkailijaa järkiinsä, vaikka tämä jouduikin mäkäräparven hyökkäyksen jäljiltä antibioottikuurille.

Kotiranta on asunut ikänsä etelän kaupungeissa luukunottamatta muutamaa teini-ikävuotta Joroisissa. Viimeiset kymmenen vuotta hän on ollut kiireinen uranainen, jolle työaika on ollut vapaa-aikaa ja päinvastoin. Ilmaisualan ihmiselle on riittänyt vientiä liiankin kanssa.

Jatkuva kiire on osasyyninen lahtelaisen kääntymykseen, jota edelsi muoti-

tauti burn out.

– Siksi olin vastaanottavaisella mielellä, tarpeeksi avoin kaikkeen uuteen.

Sokea usko

Lappiin lähteminen on Kotirannalle rituaali, missä riittää ystävillä ihmettelemistä.

– Tyhjeneminen alkaa jo ennen matkaa. Rauhoitun, ryhdyn epäsosiaaliseksi ja hylkään puhelinmuistioni.

– Lopullinen irtautuminen tapahtuu Helsinki-Vantaan lentokentällä. Huolet, paineet ja kaikki ikävä jäävät sinne. Hylkään roolini, tunnen olevani auki, vapaa ja onnellinen, hän kuvailee kuin ilmaisutaidon opettaja.

Kotiranta ei kuulu niihin Lapin-hulluihin, jotka viihtyvät tunturikeskuksien rinteissä, kylpylöissä ja kapakoissa. Hän etsiytyy askeettisiin paikkoihin, mistä löytyy hiljaisuutta ja rauhaa, jota ei riko edes radion Naisten tunti.

– Miksi menisin kaaoksesta kaaokseen? Eikö se olisi älytöntä?

Oikeaoppisten Lapin-hullujen tapaan

vuotta sitten. Entiseen ei ole paluuta.

Arja Kotiranta on uskossaan sokea. Hän ylistää estotta pohjoisimman Suomen luonnon ainutlaatuista kauneutta ja täkäläisten ihmisten suuremoista hyvyyttä mainitsematta kertaakaan nelostien varren aurattuja avohakkuuaukeita, saamelais-lantalaista nokkapokkailua ja ikuisen katkeraa Vuotos-sotaa.

– Täältä olen löytänyt äiti maani. Ihmiset ovat aitoja, luonnollisia, välittäviä ja rehellisiä, eikä kenelläkään ole kiire minnekään, Kotiranta väittää niin vauhdikkaasti, että riekkoihiiset korvakurut, muisto edelliseltä Lapin reissulta, heiluvat.

– Etelässä ihmisillä on rooleja, elämä on ahdistavan pinnallista ja jatkuvaa kilpailamista. Siellä tärkeintä on oma ura ja oma firma. Kaupassakin he vain tönisivät toisiaan vihaisen näköisinä.

Ihana ilosanoma

Arja Kotirannan lähipiiri tuntee lahtelaisen intohimoisena Lapin-ylistäjänä. Myöskään muut naisen kanssa tekemiisiin joutuneet eivät ole välttyneet hänen tunteisiin vetoavilta Lappi-saarnoiltaan.

Ilmaisutaidon opettaja ei ole jättänyt mitään sattuman varaan. Häneltä ilmestyy piakkoin omakustannekirja, jonka aihe on Lapin ihanuus. *Kultaa taivaalta kristallia hangelta* –teos seuraa edellistä, kuusi vuotta sitten ilmestynyttä *Lapin-nerous, neitsytmatka Lappiin* -kirjaa.

Kotiranta on erityisen ihastunut Inarin Kaamaseen, missä hän tapaa asustella Jouni ja Lea Nuorgamin kämpässä. Se

seisoo lammen rannassa paikassa, missä etelän tytön ajatukset kääntyvät helposti runoiksi. Muutakin puuhaa riittää, kuten veden haku avannosta, puiden pilkkominen, tähtitaivaan tuijottelu ja hiljaisuuden kuunteleminen.

Lahtelainen käy Lapissa useita kertoja vuodessa. Sen sijaan etelän aurinkorannoille naisen saa vain väkipakolla. Näin kävi viime kesänä, jolloin hänellä oli treffit Kyyroksella sikäläisissä YK-joukoissa palvelevan poikaystävänsä kanssa.

– Koko viikon ajan harmittelin sitä, että tämänkin ajan olisin voinut viettää Lapissa, Kotiranta kertoo ja kehuu poikaystävänsä ymmärtäväiseksi mieheksi.

Ulkopuolinen jää ihmettelemään sitä, miksi Lapin-hullu ei jätä kaikkea ja tee Lainion intiaaneja eli muuta pohjoiseen metsään. Arja Kotiranta myöntää vajoavaisuutensa asian suhteen.

– Minulla on etelässä työ ja talo, johon olen laittanut osan sydäntäni ja jota maksan pankille. En sano kuitenkaan ei, vaan ehkä. Muutto on mahdollinen, mutta se vaatii vielä kysyttelemistä.

Entäpä, jos muutto onkin ratkaiseva virhe. Mitä, jos silmäsi avautuvat ja Lapin-nerous katoaa?

– Mihin se katoaisi? Ei varmasti katoa, Arja Kotiranta vastaa, kuten Lapin-hulluilla on tapana vastata ja katseesta kumpuaa aito kummastus.

Lahtelainen vaikuttaa parantumattomasti sairaalta.

Kelottunut oksa

*Mies seisoi rannalla,
katsoi vastapäiseen
tunturiin.*

*Näki värit, syksyn.
Puristi kädessään
kelottunutta oksaa
kämmentelällä suuri
suolainen
kyynele.*

*Mies säpsähti,
oksa rasahti,
kello piippasi
typerän äänen
merkiksi:
Lento Helsinkiin
lähtee aina ajallaan!"*

Arja Kotiranta:
Kultaa taivaalla
kristallia hangella.
Kuvia ja runoja Lapista.